

Χάρτα της Ενεργού Πολιτότητας και του Ενεργού Πολίτη

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 3

ΟΡΙΣΜΟΙ 4

ΜΕΡΟΣ 1 5

ΜΕΡΟΣ 2 7

ΜΕΡΟΣ 3 9

ΜΕΡΟΣ 4 11

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποχή μας που ταλανίζεται από βαθιές κρίσεις, κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές, πολιτιστικές, έχει αναδείξει την έννοια της ενεργούς πολιτικότητας σε όρο ιδιαίτερα σημαντικό. Οι ανάγκες που δημιουργούνται για αποκατάσταση και συνέχιση των σεξιών επιβάλλουν τη συμμετοχή σε όλους όσοι διεκδικούν ρόλο και λόγο, τόσο σε επίπεδο λήψης, όσο και σε επίπεδο εφαρμογής των αποφάσεων, σε όλα όσα τους αφορούν και καθορίζουν το παρόν, αλλά κύρια το μέλλον τους.

Η Χάρτα της Ενεργού Πολιτικότητας αντλεί την έμπνευσή της, μεταξύ άλλων, από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και ιδιαίτερα από το άρθρο 11 σχετικά με την ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης, το άρθρο 12 σχετικά με την ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, το άρθρο 21 για την απαγόρευση των διακρίσεων και το άρθρο 41 σχετικά με το δικαίωμα στη χρηστή διοίκηση καθώς και από τις πραγματικές εμπειρίες των πολιτών και των οργανώσεων, οι οποίες άμεσα ή έμμεσα εμπλέκονται στις ευρωπαϊκές και εθνικές δημόσιες πολιτικές. Περιέχει 20 άρθρα και χωρίζεται στις εξής ενότητες:

- Γενικές αρχές
- Δικαιώματα του ενεργού πολίτη
- Υποχρεώσεις του ενεργού πολίτη

Τα 16 άρθρα του Χάρτη είναι επομένως η ενσάρκωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ως τέτοια, υπάρχουν και πρέπει να τηρούνται ακόμη και όταν οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές νομοθεσίες δεν προβλέπουν ρητώς για την προστασία τους.

Το παρόν Έγγραφο αποτελεί προπομπή και εργαλείο στη διαμόρφωση και την αναβάθμιση πολιτικών που σχετίζονται με την ενεργό πολιτικότητα. Πολιτικών και σχεδιασμών που ορίζουν τους ρόλους, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του ενεργού πολίτη που συμμετέχει στα κοινά.

Η αναγνώριση του Εγγράφου από την Κυπριακή Δημοκρατία θα συμβάλει στην οικοδόμηση και την ανάπτυξή της, μέσα από τη συλλογική άσκηση των ήδη αναγνωρισμένων ως εγγυημένων θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών.

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΟΤΗΤΑ

Η πολιτιότητα είναι η ιδιότητα του να είναι κανείς πολίτης στα πλαίσια του κοινωνικού, πολιτικού, πολιτιστικού, οικονομικού και εκπαιδευτικού του προφίλ. Ιδιότητα που περιγράφει ο Αριστοτέλης, με αναφορές στα χαρακτηριστικά του πολίτη, με έμφαση στη συμμετοχή στα κοινά. Η βαρύτητα που φέρει η στάση του κάθε πολίτη σε σχέση με το πόσο ενεργός επιλέγει να είναι, αλλά και ο σημαντικός ρόλος της εκπαίδευσης σ' αυτή την απόφαση, αντανακλώνεται στα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Προς μια Ευρωπαϊκή Διάσταση Εκπαίδευσης και Ενεργού Συμμετοχής του Πολίτη» (2000) - "Education and Active Citizenship in the European Union" (1998), που στοχεύουν στην ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του πολίτη και επιδιώκουν τη μάθηση με στόχο αυτή τη συμμετοχή.

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ο ενεργός πολίτης είναι ο υπεύθυνος πολίτης, που είναι ενημερωμένος, ξέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, εκφράζει την άποψή του και συμμετέχει ενεργά, δυναμικά και κριτικά στην κοινωνία.

Ο ενεργός πολίτης διαθέτει αξίες. Αξίες εμπορούμενες από τις αρετές από τις οποίες ο άνθρωπος πλουτίζει τη ζωή του και ανυψώνει τον πολιτισμό. Και όπως είναι πολυσύνθετη η προσωπικότητα του ανθρώπου, έτσι είναι και πολυδιάστατες οι αρετές που πρέπει να τον διακρίνουν. Και αν λάβουμε υπόψη ότι ο άνθρωπος είναι αν κοινωνικό και πολιτικό, οι αρετές που καταρχήν πρέπει να τον διακρίνουν είναι εκείνες που προσιδιάζουν σε έναν άνθρωπο δημοκρατικά, σε έναν πολίτη. Λαμβάνοντας πάντα υπόψη ότι πολίτης και δη δημοκρατικός, σημαίνει άνθρωπος δραστήριος σε ένα κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι που διαμορφώνεται από αυτόν για αυτόν με βασικό του γνώρισμα τη δραστηριοποίηση.

ΜΕΡΟΣ

1

Γενικές Αρχές**Άρθρο 1: Ρόλος του Ενεργού Πολίτη**

Ο ενεργός πολίτης είναι ο υπεύθυνος πολίτης, που είναι ενημερωμένος, ξέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, εκφράζει την άποψή του και συμμετέχει ενεργά, δυναμικά και κριτικά στην κοινωνία είτε ως μέλος ενός φορέα, είτε αυτόνομα. Εργάζεται για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και τη χειραφέτησή τους, και/ή τη διατήρηση κοινών αγαθών. Λειτουργεί προς το γενικό συμφέρον, με δημιουργική διάθεση χωρίς να αποσκοπεί σε οποιοδήποτε προσωπικό όφελος. Συμβάλλει στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και στην ενίσχυση της δημοκρατικής ζωής.

Άρθρο 2: Ρόλος της Πολιτείας

Η πολιτεία προσδίδει αξία και ενθαρρύνει τις δραστηριότητες του ενεργού πολίτη που στοχεύουν στην προστασία των δικαιωμάτων, στη διατήρηση ή/και στην ενίσχυση των κοινών αγαθών, ή/και στο γενικό συμφέρον.

Η πολιτεία θα πρέπει να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων του ενεργού πολίτη και να τις υποστηρίζει, θέτοντας σε εφαρμογή τα κατάλληλα μέσα, συστήματα και διαδικασίες για την προώθηση, τη μεγαλύτερη συμμετοχή και τη διαμόρφωση πολιτικών με διαφανή και σαφή τρόπο.

Για να μπορεί ένα κράτος να διαβέτει ενεργούς πολίτες, θα πρέπει να τους παρέχει την κατάλληλη πληροφόρηση, εκπαίδευση και κατάρτιση για να γνωρίζουν πού και πώς θα παρέμβουν, θα ενεργήσουν και θα είναι δημιουργικοί και αποτελεσματικοί προς το κοινό όφελος.

Άρθρο 3: Ρόλος των Φορέων Ενεργούς Πολιτότητας (ΜΚΟ)

Οι φορείς ενεργούς πολιτότητας (ΜΚΟ), συμβάλλουν στην προώθηση της αύξησης της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατική ζωή της χώρας. Με τη σειρά της η πολιτεία έχει υποχρέωση να παρέχει στήριξη στους εν λόγω φορείς για την

εφαρμογή των υποχρεώσεών τους και να τους ενθαρρύνει να συμμορφώνονται με τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- Να φιλοδοξούν προς τα μέλη τους.
- Να εφαρμόζουν διαφανείς διαδικασίες, ιδιαίτερα όσον αφορά οικονομικά θέματα και σε ό,τι σχετίζεται με την απορρόφηση δημόσιων κεφαλαίων, Ευρωπαϊκών, ή/και εισφορές των πολιτών.
- Να διατηρούν την ανεξαρτησία τους από άλλους παράγοντες.
- Να εφαρμόζουν δημοκρατικές διαδικασίες.
- Να προωθούν τα συμφέροντα και τις προσδοκίες των πολιτών και να φροντίζουν για τη μεταφορά τους σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με ιδιαίτερη προσοχή στις περιθωριοποιημένες ομάδες ανθρώπων.
- Να παρέχουν στους πολίτες συγκεκριμένες ευκαιρίες να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν στην οικοδόμηση της χώρας μέσω ευρωπαϊκών, εθνικών και τοπικών σχεδίων και πρωτοβουλιών.
- Να στοιχειοθετούν επαρκώς τις απόψεις και τα αιτήματά τους και εισηγούνται κατάλληλα μέτρα για την επίλυση των προβλημάτων του.
- Να συμμορφώνονται με τα ελάχιστη πρότυπα της διαφάνειας, όπως η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας και η δημοσίευση των στόχων τους, της αποστολής τους, του νομικού τους καθεστώτος, των μελών τους και των διοικητικών τους οργάνων, των πηγών χρηματοδότησής τους, των προϋπολογισμών και των λογαριασμών τους, το πρόγραμμα εργασίας και τις διαδικασίες που εφαρμόζουν για να παρακολουθούν όλα τα πιο πάνω.

ΜΕΡΟΣ

2

Οι τέσσερις Βασικές Αρχές του Ενεργού Πολίτη

Προκειμένου να δοθεί η ευκαιρία στους πολίτες να μπορούν να αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες και τη δυναμική τους για συμμετοχή στα κοινά, δημιουργήθηκε ένα «μοντέλο» από τέσσερις βασικές αρχές. Κάθε μία από αυτές προτείνει συγκεκριμένους τρόπους εκπαίδευσης, που συνδυάζονται για να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις εκείνες που διαμορφώνουν άτομα δημοκρατικά με αυτοπεποίθηση, γνώσεις, αξίες, δεξιότητες, και στάσεις ζωής έτσι ώστε να είναι ενεργά στη δημόσια ζωή.

Βξιοθόγνσε και εκτίμα τις ικανότητες σου

Η έμφαση δίνεται στη συνεργασία με άλλα άτομα, είτε από την άποψη της οικοδόμησης εμπιστοσύνης, είτε της χρήσης εμπειριών ζωής ή πρακτικών ανάπτυξης δεξιοτήτων. Για παράδειγμα, δεξιότητες στη διενέργεια παρουσιάσεων, στις δημόσιες ομιλίες, στη συμμετοχή ή/και προεδρία συνεδριάσεων, στην εκπόνηση προϋπολογισμών, στον σχεδιασμό πλάνων, στην αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων, και στη διεκδίκηση αποφάσεων γενικότερα. Σε γενικές γραμμές, αυτά μπορεί να είναι τα δομικά στοιχεία για αυξημένη αυτοεκτίμηση και αποδοχή των ήδη υπάρχοντων αξιών και εμπειριών ενός ατόμου.

Γνώρισε τον εαυτό σου μέσα και μαζί με τους άλλους

Η σαφής κατανόηση από μέρος μας των παραγόντων που διαμορφώνουν τις ζωές μας όπως είναι η εκπαίδευση, η θρησκεία, η οικογένεια, η γονικότητα, η σεξουαλικότητα, η φυλή, η οικονομική εξάρτηση κτλ., είναι ο τρόπος για να μάθουμε πώς να αξιολογούμε τον εαυτό μας και να επικοινωνούμε με τους άλλους με αυθεντικότητα και ειλικρίνεια. Θα είμαστε τότε σε καλύτερη θέση να υποστηρίξουμε ο ένας τον άλλο, να ξεπεράσουμε τις αναπόφευκτες συγκρούσεις και να εργαστούμε μαζί για να κάνουμε πραγματικότητα τις θετικές αλληλαγές που όλοι χρειαζόμαστε στη ζωή μας.

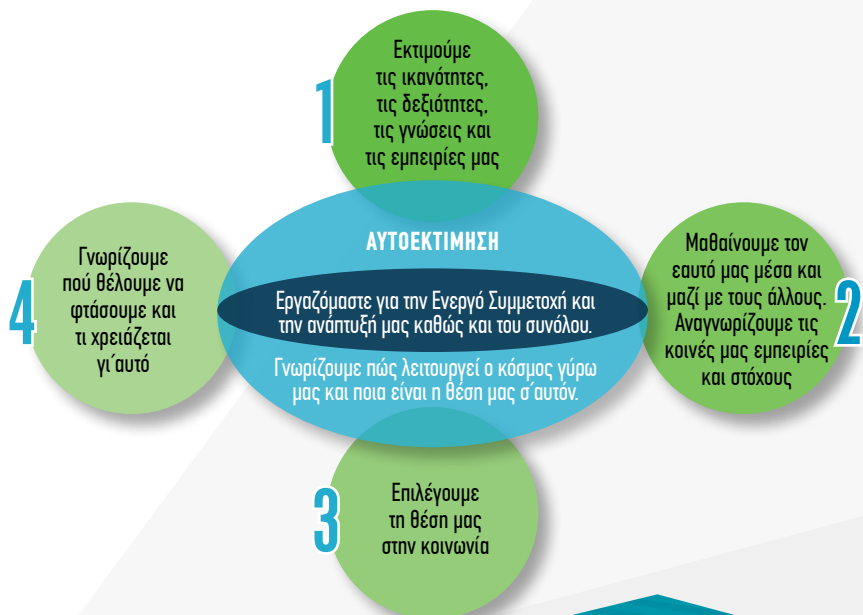

Γνώρισε πώς λειτουργεί ο εξωτερικός κόσμος και να επέλεξε πού θέλεις εσύ να είσαι

Για να είμαστε σε θέση να κάνουμε αλλαγές και για να ακουστεί η φωνή μας πρέπει να ξέρουμε πώς λειτουργεί το σύστημα: πώς έχουν συσταθεί οι δομές λήψης αποφάσεων, πώς λειτουργούν αυτές οι δομές, ποιοι εμπλέκονται, πόσο υπόλογοι είναι, ποιος κατέχει την εξουσία σε κάθε δεδομένη κατάσταση. Αυτό σημαίνει να γνωρίζουμε όλα όσα χρειάζεται σχετικά με τις τοπικές, εθνικές και διεθνείς δομές που επιδρούν στις ζωές μας. Αν γνωρίζουμε καλά τον ρόλο μας και τη θέση που έχουμε στο πλαίσιο του συστήματος π.χ. ως ψηφοφόροι, καταναλωτές, πολίτες, αποκτούμε την ευχέρεια να έχουμε καλύτερη κατανόηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ευθύνες μας. Μόλις έχουμε αυτή τη γνώση μπορούμε να κάνουμε επιλογές για τον ρόλο μας ως ενεργοί πολίτες.

Μάθε πού πρέπει να κατευθυνθείς και πάρε αυτό που δικαιούσαι

Για να μπορέσουμε να επιφέρουμε θετικούς αλλαγές στη δημόσια ζωή, πρέπει να κάνουμε τη δική μας φωνή να ακουστεί, να ζητήσουμε πληροφόρηση για τα θέματα που μας αφορούν και να ξέρουμε πώς θα διεκδικήσουμε, σε επιτρεπτά όρια, αυτά που δικαιούμαστε. Μπορούμε να συμμετέχουμε σε εκστρατείες, σε διαβουλεύσεις, σε οργανωμένα σύνολα κτλ.

Δικαιώματα του Ενεργού Πολίτη

Άρθρο 4: Δικαίωμα στη Συμμετοχή

Κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα της ενεργού συμμετοχής στη Δημόσια Ζωή¹.

Άρθρο 5: Δικαίωμα Παρέμβασης

Στην περίπτωση που ο ενεργός πολίτης διαπιστώνει παρανομίες ή/και παρατυπίες ή/και παραβίαση των δικαιωμάτων και των καλών νοούμενων συμφερόντων τού ίδιου ή/και των συμπολιτών, έχει το δικαίωμα να παρέμβει σε συνεργασία με συμπολίτες του, τις τοπικές αρχές, τα θεσμικά όργανα και τα οργανωμένα σύνολα.

Άρθρο 6: Δικαίωμα στη Λήψη Προληπτικών Μέτρων

Ο ενεργός πολίτης διατηρεί το δικαίωμα να συμμετέχει στη διεξαγωγή δραστηριοτήτων που απασκοπούν στην πρόληψη ζημίας σε πρόσωπα και κοινά αγαθά, στη μείωση των υψηλών επιπέδων προστασίας της υγείας του ανθρώπου, στα δικαιώματα των καταναλωτών και του περιβάλλοντος όπως αυτά καθορίζονται από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 7: Δικαίωμα Διαβούλευσης

Ο ενεργός πολίτης έχει το δικαίωμα να συμμετέχει σε όλες τις δημόσιες διαβουλεύσεις οι οποίες θα διεξάγονται με πλήρη διαφάνεια. Η πολιτεία θα πρέπει να εγγυάται ότι οι απόψεις του θα ληφθούν υπόψη και ότι καμία απόφαση σχετική με το αποτέλεσμα της δημόσιας διαβούλευσης είναι προειλημμένη.

¹ Ο όρος «Δημόσια Ζωή» αναφέρεται σε καταστάσεις και χώρους όπου αντιμετωπίζονται ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των πεδίων δράσης της πολιτείας. Οι ενεργοί πολίτες πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν άμεσα στην όλη διαδικασία χάραξης πολιτικής, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να θεωρούνται ως ένας από τους βασικούς παράγοντες για τον καθορισμό της εν λόγω διαδικασίας εφαρμογής της πολιτικής και της αξιολόγησης της. Επιπλέον, θα πρέπει η συμβολή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων να ζητείται από την αρχή και όχι όταν οι αποφάσεις έχουν ήδη ληφθεί.

Άρθρο 8: Δικαίωμα στην Πληροφόρηση

Ο ενεργός πολίτης διατηρεί το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης στην ενημέρωση και την πληροφόρηση για θέματα που τον αφορούν, έτσι ώστε να γνωρίζει τις επιλογές του, πού και πώς θα δράσει όταν χρειάζεται, σε συνεργασία με άλλους συμπολίτες του, θεσμικά όργανα, την τοπική κοινωνία και άλλους φορείς.

Άρθρο 9: Δικαίωμα στην Εκπαίδευση και την Κατάρτιση

Η εκπαίδευση καλλιεργεί ενεργούς πολίτες². Μέσα από τα πολυδιάστατα θέματα που πραγματεύεται, στοχεύει στη διαμόρφωση δημοκρατικών ατόμων με γνώσεις, αξίες, δεξιότητες και στάσεις ζωής που είναι απαραίτητα συστατικά για ειρηνική διαβίωση και δημιουργική διάθεση.

² Η παιδεία που διαμορφώνει χειραφετημένα και ώριμα άτομα με δημοκρατικό υπόβαθρο μπορεί να αποτρέψει την κοινωνική διάσπαση. Μπορεί να συγκλίνει τις διαφορές μέσα στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες της Δύσης (Αναστασιάδης, Θεοδωρίδης & Καρακατσάνης, 2007)

Υποχρεώσεις του Ενεργού Πολίτη

Άρθρο 10: Είναι υπεύθυνος απέναντι στον εαυτό του και φροντίζει για την υγεία και ευεξία του, την προσωπική του ευημερία και ανάπτυξη.

Άρθρο 11: Ενημερώνεται για τα κοινά, αναζητά πληροφορίες, φιλτράρει την είδηση συμμετέχει στον χώρο της δημόσιας συζήτησης με παραδοσιακούς και σύγχρονους τρόπους, διαμορφώνει κριτική σκέψη και παίρνει θέση.

Άρθρο 12: Προστατεύει και ενδιαφέρεται για το περιβάλλον, δεν ρυπαίνει, υιοθετεί πρακτικές που ενισχύουν το πράσινο, την εξοικονόμηση ενέργειας, προσέχει την κατανάλωση του νερού, ανακυκλώνει, κινείται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς όπου μπορεί και του παρέχεται η δυνατότητα.

Άρθρο 13: Διεκδικεί τα δικαιώματά του στον δημόσιο χώρο, επιδιώκει τη δημόσια έκφραση και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων του, τη δημιουργία υποδομών στη γειτονιά του και στη χώρα του, τη διατήρηση ελεύθερων χώρων, την προστασία του πρασίνου στους κοινόχρηστους χώρους και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 14: Σέβεται τη διαφορετικότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, βοηθά τους συμπολίτες του, τηρεί τους κανόνες που θεσπίζονται για τη διευκόλυνσή τους, συνεργάζεται για το κοινό όφελος, τη συνύπαρξη των ανθρώπων και των ζώων χωρίς προκαταλήψεις

Άρθρο 15: Ενεργεί, παρατηρεί τι συμβαίνει στην κοινωνία και παρεμβαίνει, σε συνεργασία με συμπολίτες του, τις τοπικές αρχές, τα θεσμικά όργανα και τα οργανωμένα σύνολα όταν διαπιστώνει παρανομίες ή/και παρατυπίες.

Άρθρο 16: Πλακεί με συνέπεια τα δημοκρατικά του δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του.

ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Γ.Τ.Π. 238/2017 - 800

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου
και Πληροφοριών

Σχεδιασμός: Design for Life Ltd

Εκτύπωση: R.P.M. Lithographica Ltd